

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theils talepapir

Anledning	Samråd I-J vedr. TV2's udsendelse "Operation X: Nødråb i natten" og næsten 190 vidnesbyrd fra beboere og pårørende indsamlet af foreningen Lev omkring udsendelsen.
Dato / tid	Tirsdag den 6. februar kl. 15.30.
Sted	Socialudvalget
Talens varighed	Ca. 10 min
Talens formål	Besvare samrådsspørgsmål I-J

Samrådsspørgsmålet I og J er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Samrådsspørgsmål I

Vil ministeren på et åbnet samråd redegøre for, om de kritisable forhold, som vises i TV2s udsendelse "Operation X: Nødråb i natten" og de næsten 190 vidnesbyrd, som foreningen Lev har indsamlet i ugerne omkring udsendelsen af "Operation X: Nødråb i natten", giver ministeren anledning til at overveje initiativer, som kan forbedre trivsel og tryghed blandt beboere i botilbud? Og vil ministeren indkalde partierne til politiske forhandlinger om initiativer, som kan forbedre trivsel og tryghed blandt beboere i botilbud?

Samrådsspørgsmål J

Vil ministeren på et åbent samråd redegøre for, hvad ministerens holdning er til hvert af de konkrete forslag til initiativer til bedre beskyttelse af beboere i botilbud, som foreningen Lev har sendt til ministeren og siden offentliggjort på sin hjemmeside?

Det talte ord gælder

Tak for ordet og tak for at sætte lys på det her område.

Og i øvrigt tak til Lev, som også er til stede her i dag, for at sende nogle rigtig gode bud ind.

Jeg har også mødt Lev af nogle omgange, og kan derfor også godt genkende takterne i det, der er meldt ind, som jeg synes er rigtig interessant.

Der er to relevante spørgsmål, der er blevet stillet, som jeg vil besvare i forlængelse af hinanden.

Jeg vil sige, at det gør kæmpe indtryk på mig at læse de personlige vidnesbyrd om forholdene på de forskellige botilbud.

Hvis jeg skal starte med at svare på spørgsmålet I, så mener jeg, at det er en helt grundlæggende forudsætning, at vi i et velfærdssamfund kan garantere, at mennesker med handicap kan føle sig trygge i deres hjem.

Fordi det er jo det, et botilbud er. For rigtig mange andre mennesker, der lyder det som et systemord. Men et botilbud er for dem, der bor der, folks eget hjem.

Jeg synes på mange måder, at vi i Danmark har et godt velfærdssamfund. Og i øvrigt også har rigtig mange gode botilbud, hvor de mennesker, der arbejder der, hver eneste dag gør en kæmpe forskel for mennesker med handicap.

Man skal ikke være i tvivl om, at man kan ændre liv og livsbaner, hvis man har gode botilbud og gode tilbud på det sociale område i det hele taget.

Det, synes jeg, er vigtigt at få sagt først; at der er rigtig mange, der går på arbejde, og gør det rigtig godt, og der er rigtig mange botilbud, der fungerer.

Der er to lag i den næste diskussion. Nemlig den del, der handler om brodne kar, som er den del, hvor det er rigtig grelt. Og så er der en eller anden gråzone imellem det, der fungerer godt og de brodne kar, hvor jeg mener, at vi skal tage nogle strukturelle drøftelser med hinanden.

Vi er i gang med noget af det. Ret meget af det faktisk.

De brodne kar på det her område spejler nogle forhold, der er til stede andre steder, og de andre steder kan det så være i mindre omfang eller en lidt anden variant, men jeg synes ikke, det er nok at sige, at "det er nogle brodne kar, det findes alle steder, og det er helt isoleret fra noget, vi ser alle andre steder.

For sådan er det ikke, og derfor bliver vi nødt til både at tale om en håndtering af de brodne kar, og så bliver vi nødt til at tale om det, at forholdene på landets botilbud også har nogle mere generelle problemer, som spejler sig over i de brodne kar.

Det berører mig dybt, når en forælder til en ung mand på et botilbud fortæller, at en pædagog grådkvalt ringede og fortalte, at hun ikke kunne stå inde for, at deres søn var på botilbud, fordi han havde det så dårligt, fordi der ikke var bemanning til at skabe de rammer, som kunne gøre ham tryk. Og at pædagogen kort tid efter stoppede, selvom hun var en fantastisk pædagog.

Eller når en anden forælder fortæller, at hendes søn med udviklingshæmning, ikke får nok at drikke, fordi "så tisser han for meget."

Når jeg læser i vidnesbyrdene, hæfter jeg mig ved, at det handler om manglende kompetencer og for mange ufaglærte medarbejdere.

Det er jo ikke fordi ufaglærte, der arbejder på det her område, ikke kan gøre en kæmpe forskel. Men hvis balancen mellem det faglærte og det ufaglærte skrider, så betyder det, at man ikke får et stærkt nok fagligt miljø.

Man skal som ufaglært medarbejder ikke opfatte det som en kritik, men det er simpelthen bare en konstatering af, at ligesom man på skoleområdet helst skal have flest uddannede lærere, og det ikke må skride for meget, så gælder det selvfølgelig også her. Vi skal sikre, at vi har fagligt tunge nok miljøer.

I dag har mange ansatte i de sociale botilbud ikke nogen pædagogfaglig uddannelse eller anden relevant baggrund. Det er en prioritering for regeringen at ændre på det.

Derfor er jeg glad for, at vi har sat penge af med sidste SSA-aftale til at styrke uddannelsesniveaet blandt medarbejdere på det specialiserede socialområde. De penge, der er blevet sat af, skal anvendes til efteruddannelse af ufaglærte

medarbejdere med lang praksiserfaring på de enkelte tilbud. Og det er både offentligt, privat og selvejende tilbud.

Vi satte også penge af med forrige SSA-aftale, hvor der blev sat 60,7 mio. kr. af samlet fra 2025 til 2026 til en ramme til opfølgning og implementering af en specialplanlægning på handicapområdet. Rammen skal målrettes initiativer, der understøtter implementering af specialplanen, som ikke er på plads endnu. Men det er det, der er hensigten med de penge, der er sat af der.

Og så afsatte et flertal i finansudvalget 63 mio. kr. kort før jul til professionshøjskolerne til kompetenceudvikling af medarbejdere på de sociale tilbud.

Så på pengefronten har vi egentlig flyttet ret meget hen over de sidste par år, men der er efter min mening og efter regeringens mening behov for både mere grundlæggende og varige ændringer på handicapområdet.

Derfor har jeg indkaldt områdets parter til at deltage i det samarbejdsforum, der hedder Sammen om Handicap. Man har ikke tidligere haft et fast samarbejdsforum for parterne, og jeg tror, at løsningerne skal findes i fællesskab. Jeg tror også, at rigtig mange af løsningerne fletter sig ind i hinanden, netop også i beskrivelsen af de brodne kar. Men det spejler også nogle problemer, der er mere generelle end som så. Derfor tror jeg også, at vi skal flette løsningerne sammen, så vi får kigget hele vejen rundt på området.

I Sammen om Handicap har vi, blandt andet med afsæt i Operation X, drøftet udfordringerne med en usund kultur, forråelse og de brodne kar. Hvor vi har drøftet den specifikke problemstilling omkring de brodne kar.

Parterne er meget optaget af problemstillingen, og har bidraget med nogle rigtig gode overvejelser om nye tiltag og er kommet med rigtig mange forslag ind i det forløb. Lige nu drøfter vi en lang række emner, som både handler om de brodne kar, men altså også den mere generelle problematik.

Formålet med Sammen om Handicap er, at det ikke er den enkelte organisation, der sidder og laver deres liste med ønsker og krav, men at nogle af dem, der har forskellige positioner, f.eks. medarbejderne, som arbejder borgere med handicap, og de kommuner, der står med administrationen, bliver enige med hinanden om nogle løsninger.

Så bliver jeg i spørgsmål J spurgt, hvad min holdning er til de forslag, som Lev er kommet med i forhold til, hvordan vi bedre kan beskytte beboere på botilbud.

Som jeg sagde indledningsvis, så har jeg selvfølgelig læst forslagene, og vil tage dem med mig, når vi drøfter området, blandt andet i regi af Sammen om Handicap.

Der er blandt andet blevet stillet et forslag, som går på socialtilsynet og det personrettede tilsyn. Det er to tilsyn, der i dag eksisterer side om side, hvor socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med tilbuddene. Heri indgår der bl.a. en vurdering af, om personalet har de rette kompetencer og ressourcer til at levere de ydelser til den eller de målgrupper, og det antal borgere, de er godkendt til.

Og det personrettede tilsyn har fokus på, at borgerne i tilbuddene reelt også får den indsats, de har behov for. Så der er to forskellige vinkler i de tilsyn.

Der er her kommet nogle gode forslag både fra Lev, men også fra andre parter, og jeg tror, vi skal kigge dybt ind i tilsynsområdet.

Jeg synes, der har været en tendens til henover alle de år, jeg har fulgt socialområdet, at hver gang der var et problem, så er der nogen, der bare har sagt, "vi må jo styrke tilsynet."

Og så har man så styrket tilsynet, og det kan jo være fint nok. Problemet er bare, hvis det grundlæggende regelsæt ikke er tungt nok, så svarer det jo lidt til at styrke politiindsatsen, man har bare lige glemt at gøre det ulovligt at stjæle. Og så er det jo lidt svært for politiet at gøre noget ved situationen, eftersom der ikke er lovhjælp til at gribe ind over for tyveriet.

Jeg har nogle gange tænkt, "ja, så kom du da levende igennem den tv-avis," når en af mine forgængere har sagt lige præcis det, eller når en ordfører har stået og sagt det samme. Men jeg tror fundamentalt ikke på at det virker, uden at man samtidig har fået fat om det fundamentale regelsæt.

Derfor vil det være mit bud, at vi får fat om det fundamentale regelsæt, at vi får lavet nogle strukturelle forandringer, at vi sørger for, at vi får det gjort forbudt at stjæle, 'so to speak'.

Jeg bider bl.a. mærke i, at det nærmest hver eneste gang er sådan, at det er dygtige journalister, der får gravet tingene frem, og ikke tilsynet.

Det kan da godt være, at tilsynet fungerer godt i sin dialogbaserede tilgang, der hvor der ikke er brodne kar. Jeg kan bare konstatere, at de brodne kar for det meste bliver afsløret af dygtige journalister, og ikke af tilsynet.

Nogle gange har jeg simpelthen tænkt, om vi bare skulle fyre nogle penge efter journalisterne, fordi de kan åbenlyst fange de brodne kar bedre end tilsynet.

Det mener jeg selvfølgelig ikke, men bare for at sætte det lidt på spidsen, at når man har siddet på det her område længe nok, så kan man ikke lade være med at undre sig over, at det ikke er muligt for tilsynet at grave de ting frem.

Jeg er slet ikke i tvivl om, at vi skal ind og kigge på tilsynet.

Jeg var ude på et botilbud for borgere med hjerneskade, hvor medarbejderne kunne fortælle om, hvor mange timer de bruger på at sidde og svare på ting omkring tilsynets besøg. Her tænker jeg, at det ville være rigtig fremkommeligt, hvis medarbejderne i stedet får brugt deres tid på beboerne, og det synes medarbejderne også selv.

Vi har sådan en papirmølle kørende, som i for lille grad fanger de steder, hvor problemerne er store, og så til gengæld får belastet en masse medarbejdere med noget arbejde, hvor de kunne bruge deres tid mere relevant.

Lev stiller også forslag om, at der skal stilles entydigt krav til andelen af uddannede medarbejdere på botilbud og til en stærk faglig ledelse. Og der vil jeg selvfølgelig henvise til det, jeg fortalte om tidligere i forhold til, at vi også fra regeringens side synes, at det er vigtigt at styrke uddannelsesniveaet.

Før jeg sådan melder for entydigt ud om, hvad skal der så skal stilles af krav eller mål, vil jeg gerne lade tingene gå sin gang i Sammen om Handicap, fordi området er ekstremt forskelligartet. Der er meget langt fra eksempelvis sikrede pladser på anbringelsessteder, som har én karakter og én gruppe borgere, og så til nogle andre tilbud, som et botilbud for epilepsipatienter.

Hvad der bliver de konkrete løsninger, vil jeg altså gerne vente med til vi er kommet lidt længere i Sammen om Handicap.

I forhold til forslaget om ledsagelse er retten til ledsagelse allerede sikret med § 89 i barnets lov for børn og unge

mellem 12 og 18 år, og §§ 85 og 97 for voksne. Det forhold, at nogle borgere ikke får den ledsagelse, de har krav på, er kritisabelt. Men jeg tror som sagt, at der ligger noget i at sikre en stærk fælles faglighed på tilbuddene, og så er der helt sikkert også et spor, som handler om den måde vi bruger ressourcerne på området.

Det pres, der også er på området, handler jo blandt andet om, at uden der nødvendigvis er nogen borgere, der får noget ud af det, så stiger priserne på botilbudsområdet. Og der er jo et eller andet helt galt med prissætningen, når det er sådan, at vi på den ene side kan se, at forholdene faktisk ikke bliver bedre på botilbuddene, og at vi samtidig omvendt kan se, at priserne stiger.

Når det hænger sådan sammen, så er det jo blandt andet fordi, vi ikke har en prisstruktur, der ligner det, vi har på resten af velfærdssamfundets institutioner. Derfor kan det lade sig gøre, at prisen stiger, uden at der også kommer bedre kvalitet ud af det.

Der er altså et stykke vej igen, før der kommer en forudsigelighed, både for borgerne i form af kvaliteten, og også en forudsigelighed på økonomien.

Det er klart, at hvis den stigning, der er på det specialiserede socialområde betød, at det også gav vanvittig god kvalitet, og at borgerne var utrolig glade, fordi tingene var blevet så meget bedre pga. de mange ekstra penge, men det er ikke tilfældet.

På botilbudsområdet kan vi jo simpelthen se, at priserne drøner i vejret, og borgerne får ikke noget som helst mere ud af det, end de har gjort tidligere. Og derfor tror jeg også, at der er noget i forhold til diskussionen af det her med f.eks. ledsagelse, og om får man de ting, man har ret til fx i forhold til merudgiftsydelse og på ledsagelse, og på alle mulige andre ting.

Når man ikke har fået fat om de grundlæggende ting, altså at priserne bare kan stikke af på den måde, uden at borgerne får noget ud af det. Og at det dermed lægger et pres på de ydelser, som borgerne egentlig har ret til, så skal vi ind og kigge på den måde, vi har gjort det på andre dele af velfærdssamfundet, og om vi skulle gøre noget af det samme her.

Jeg synes, at der er gode forslag, både i det, der er blevet lagt frem i dag og i al almindelighed.

Og jeg håber, vi kan komme et godt stykke vej med de ting,
der foregår i Sammen om Handicap.

Tak for ordet.